

Néhány javaslat és észrevétel*

az oktatási és kulturális stratégia alapelveinek kidolgozásához

1.

Vajdaságnak nincs önálló magyar tanárképző egyeteme, mint ahogyan nincsenek önálló magyar középiskolái és nincs önálló magyar általános iskolai rendszere sem. Ezek a hiányosságok egyértelműen asszimilációserkentő tényezők, és nagymértékben hozzájárulnak a magyarság akkulturalizációjához, kisebbségi közösségünk eróziójához és folyamatos romlásához. Viszont az elsorvadó magyar oktatás csak sorvadó identitástudatú értelmiségi elitet tud „újratermelni”, és innentől a negatív kontraszelekció spirálja már hibátlanul fog működni, egész a nemzeti önfeladásig. A VM DP szerint továbbra is **a legsürgősebb feladatok egyike az önálló magyar tanárképző egyetem létrehozása**. A már működő szabadkai tanítóképző kar ezt nem teszi feleslegessé, éppen ellenkezőleg: fölerősíti a szükségletet.

Általános iskoláinkban a tanulók száma továbbra is folyamatosan csökken. Némileg kielégítő helyzetéről csupán a magyar többségű községekben beszélhetünk, ám a szórványosodás jelei már itt megmutatkoznak, erre a legfigyelemre méltóbb példa Szabadka. A magyar tanulók létszáma négy fő okra vezethető vissza: 1. a magyar lakosság elöregedése, a születések számának csökkenése, 2. kivándorlás, 3. vegyes házasságok/asszimiláció, 4. a szülők egy részének bizalmatlansága a magyar tagozatok nyújtotta lehetőségek iránt a gyermek karrierjének biztosítása terén. A felsorolt okok többsége az oktatási rendszeren kívüli, ezért pusztán az oktatás színvonalának emelésével nem fordítható meg, de enyhíthető.

Jelenleg az általános iskolások 20 százaléka szerb tagozatra jár, a magyar általános iskolák kádergondokkal küzdenek, a tanárok jelentős része – különösen a szórványvidékeken – nem tud magyarul, vagy ha tud is, nem ismeri megfelelő színvonalon a magyar szaknyelvet. Véleményünk szerint az eddigieknél is erőteljesebb támogatásra szorulnak a magyar nyelvű továbbképzési programok, s azokon belül különösen a magyar szaknyelv magas szintű

elsajátításának lehetőségeit kell kidolgozni alap-, közép- és felsőfokon egyaránt.

2.

A határon túli közösségek kulturális életében **alapvetőnek tartjuk a magyarországi támogatások kettős funkcióját: a szakmai kritériumok mellett döntő súllyal essen latba az autonómiaörelkvések támogatása és az egységes nemzetben gondolkodás alapelve**. Ha a magyar nemzet Trianon után elkezdődött politikai, gazdasági és kulturális szétfejlődésének és az ezzel együtt járó, mindenekelőtt a pozícionált értelmiség egy rétegében dívó identitásfeladásnak gátat akarunk vetni, tanácsos volna, ha az elkövetkező években a magyar adófizetők pénzén nem azokat támogatnák, akik a fenti elvek megrögzött ellenfelei voltak két évtizeden keresztül, s azok maradtak ma is.

A kulturális stratégia kardinális pontjai között mindenképpen ajánlatos volna tételelesen kimondani, hogy továbbra is prioritás a határon túli magyar művelődési intézmények ingatlanhoz jutását, a meglévő épületek felújítását a lehetőségek szerint támogatni.

Másrészt a kulturális örökség megmentésén és védelmén túl fontos a kisebbségi közösségek otthonosságérzetét növelő köztéri tárgyi világ (szobrok, domborművek, emléktáblák) gyarapítása. Nélkülözhetetlen, és viszonylag könnyen megteremthető a határon túli magyar művelődési intézmények, műhelyek adatbázisának elkészítése.

3.

Az ösztöndíjpolitika terén (de általában a támogatáspolitikai egyéb területein is) fontosnak tartom **annak a kritériumnak a fokozatos bevezetését, hogy a támogatásokról csak magyar állampolgárságú személy(ek) dönthessen(ek), és a kedvezményezettek is magyar állampolgárok legyenek**. Ez mindenképpen erősítené az egységes nemzetben gondolkodást és cselekvést, s az azzal

* *Javaslataimat a VM DP megbízásából a MÁÉRT Oktatási és Kulturális Szakbizottsághoz 2011. március 23-án küldtem el.*

járó felelősségvállalást, még akár a legkonkrétabb jogi vonatkozásokban is. Ugyanakkor teljesen elhibázottnak, s ezért sürgősen megváltoztatandónak tartom a Vajdasági Magyar Nemzeti Tanács ez év márciusában meghozott ösztöndíjszabályzatának azon pontját, amely a vajdasági magyar választói névjegyzékre történt feliratkozást a támogatás odaítélésekor az egyik döntő kritériumnak tartja. **Véleményem szerint a jórészt magyarországi támo-**

gatásból finanszírozott ösztöndíj ilyen formájú elosztása nem képezheti semmilyen (lényegében) pártpolitikai diszkrimináció alapját, amely látszatra ugyan nem, de ténylegesen már a startban kizárja a délvidéki magyarok azon több mint 45 százalékát, akik akár objektív, akár szubjektív okokból nem kerültek fel, vagy nem is kívánnak felkerülni a sokak, így általunk is, vitatott legitimitású választói névjegyzékre.

